

Nederland

VAKANTIE IN EIGEN LAND

Rust & ruimte

Ontdek regio's in Nederland vol rust & ruimte. Complete reisgids met foto's, hoogtepunten, slaapplekken en wandel- & fietsroutes. Inclusief gratis app.

REIS
REPORT

Inhoudsopgave

VOORWOORD - 5

HANDIG OM TE WETEN - 11

1. ARKEMHEEN-EEMLAND - 12

2. DRENTSCHE AA - 22

3. GELDERSE POORT - 32

4. DE GRAAFSCHAP - 42

5. GROENE HART - 52

6. HET GROENE WOOD - 62

7. HOEKSCHDELTA - 82

8. IJSSSELDELTA - 92

9. LAAG HOLLAND - 102

10. MIDDAG HOLLANDSE WATERLINE - 112

11. NIEUWE HOLLANDSE WÄLDEN - 122

12. NOARDLIKE FRYSCHE WÄLDEN - 132

13. NOORDOOST-TWENTE - 142

14. RIVIERENGEBIED - 152

15. STELLING VAN AMSTERDAM - 162

16. VELUWE - 172

17. WINTERSWIJK - 182

18. ZUID LIMBURG - 192

19. ZUIDWEST FRIESLAND - 202

Nationale Landschappen

In dit boek nemen we je mee door de 20 Nationale Landschappen van Nederland. Ook over die bijzondere en herkenbare gebieden die samenhang zijn door een specifieke samenhang tussen natuur, cultuur, geschiedenis en bewoning.

DE MOOISTE
PLEKKEN
VAN NEDERLAND

ACHTERGROND INFORMATIE OVER ALLE REGIO'S

Tussen bloeiende heides, bijvoorbeeld waarvoor je kunt vliegen met een vliegtuig. Het is hier de op voedsel rijk en met insecten die u het blad zich...

De Dinkel vormt hier de grens tussen lager gelegen stroonstapgraalvelden en hoger gelegen stuifzandgebied. Het Lutterzand ligt aan de voet van een stevige en bestaat uit heidevelden, zandverstuivingen en jeverbestruuwel. Vastbesproken kun je er heerlijk wandelen en heb je kans een jacht, bonte specht of grote grêle kwakstaart tegen te komen. Meer informatie is te vinden op www.hetlutterzand.nl.

Mariakapellen, kroezebomen en markesteenen

Andere mooie natuurgebieden zijn het Haage Bos bij Loser, Hazenbekke vlakbij Ootmarsum, Landgoed Egherna en tegen de grens van Duitland ligt het afwisselende landschap van de Bergvinnen en Brecklenkampen Veid. Hier wandel je tussen droge en natte heide, vennen, schrale hooilanden en bos.

Naar de Dinkel het gebied wordt voor de 14e eeuw als 'Hof ten Boerhofstede' was er een landgoed met moerassen en landbouw. Het landgoed wordt voor de 14e eeuw als 'Hof ten Boerhofstede' was er een landgoed met moerassen en landbouw. Het landgoed wordt voor de 14e eeuw als 'Hof ten Boerhofstede' was er een landgoed met moerassen en landbouw.

Naast deze kapelletjes ontdek je hier en daar kroezebomen. Het woord kroezebomen betekent kruisboom. Het zijn bomen die een grens of kruispunt aangeven maar dienen ook als belangrijke plaats om samen te komen. Bijvoorbeeld om recht te spreken. Kroezebomen kom je tegen in verschillende gebieden in Nederland zoals in Noordoost-Twente maar ook in de Achterhoek en de Veluwe. Een van de oudste en bekendste exemplaren in Noordoost-Twente is de kroezebomen op de Flvinger Es, iets ten zuiden van Tubbergen. Een boom die naar schatting al meer dan 500 jaar oud is. Naast deze boom tref je een kapelletje uit het midden van de 20e eeuw.

Naast de Mariakapellen en kroezebomen kun je nog zogenoemde markesteenen tegenkomen. Vanaf de 13e eeuw werden grondgebieden ingericht en bevestigd met markesteenen. Binnen een markesteen stond in een zogenoemd markestelsel. Binnen een markesteen was de 'woeste' grond gemeenschappelijk eigendom van boeren in die markte. De grenzen van de markten werden aangegeven met markesteenen omdat natuurlijke landschapsselementen zoals een beek, grote boom of heuvel niet altijd voldoende waren. Tegenwoordig kom je op volstrekt willekeurige plekken nog markesteenen tegen.

De Dinkel is eveneens de drijvende kracht achter de Watermolen Singraven. 'Schitterend' gerestaureerd met deze altijd veel bekijks. Meer informatie over het landgoed is te vinden op www.singraven.nl.

Lutterzand sta je nog in 'nig met bijzondere steile oever van de Dinkel, het resultaat van het vrij meanderende ruwte. Het Lutterzand is een populaire trekpleister in de regio en dan met name één bepaalde bocht in de Dinkel aan de westzijde van dit 750 hectare grote natuurgebied. Deze bocht heeft een weg van een strandje aan een meer. Je treft er daggemmen aan die liggen te zonnen op een strandwandbank, omringd door bomen en water.

Het Lutterzand is ontstaan in de late middeleeuwen en is tegenwoordig een Aardkundig monument. Door overbegrazing en het steken van heideplaggen voor postzalen ontstonden late pieken in de vegetatie. De wind kreeg vrij spel met zandverstuivingen tot gevolg.

Streekproducten
Als je din doch de regio bezoekt, probeer dan met een paar lokale gerechten. Zoals mossarett, uit Demerklamp, Abbotische Sm, Tilghe) of stadhert bierstok uit Geentoren.

Middag-Humsterland

Tussen wierden, kwelders en borgen

Wie droevig wordt van nieuwbouwwijken vol rechte straten, identieke woningen, strak afgebakende parkeerplekken en nauwkeurig geplande speelbuizen heeft in Middag-Humsterland niets te vrezen. Hier lijkt de tijd te hebben stilgestaan en is het landschap eeuwenlang zo goed als onveranderd gebleven.

In Middag-Humsterland, een gebied ten noorden van de stad Groningen, kronkelen wegen en waterlopen tussen kwelders, wierden en dorpjes in een door de natuur gevormd landschap. Een gebied dat rond 600 voor Christus bewoonbaar werd en zich sindsdien goed leent voor veeteelt, tot op de dag van vandaag. Het vertegenwoordigt dan ook één van de oudste in tact gebleven cultuurlandschappen van ons land.

In eerste instantie vestigden de eerste bewoners zich op de vlakke kwelders en bij voorkeur op de hoger gelegen kwelder- en oeverwallen. Later gingen men zelf deze verhogingen maken en ontstonden de zogenoemde wierden.

Middag-Humsterland bestaat uit twee delen. De naam Middag komt van "mid oog" en betekent mid-

delste eiland. Humsterland is afgeleid van "hoger", "chi" en staat voor aangelegd (nauw) en borgen. Hoogs is een oude naam voor de Oude, maar nu stamt uit het noorden van Duitse.

In de Middeleeuwen werden de twee delen van water van elkaar gescheiden, verzonken, en braken vanuit de Waddenzee. Middag-Humsterland (westelijk) werden twee delen tot het bij werd gekend in de laatste eeuw. Dank aan de monniken van het klooster van Zonder hun inspanningen, van het aanleggen van dijken tot de grootschalige ontginning, is Middag en Humsterland mogelijk nog als eiland en Humsterland mogelijk nog als anders uit hebben gezien.

Zien & beleven

Kwelders en wierden

Middag-Humsterland is een gebied aan kwelders, een stuk land dat direct aan zee grenst, zonder dij. Bij een storm of zeer hoog water komt een kwelder platten achter. Hierdoor wordt een kwelder laag en kan erop gras en na geruis van tijd kunnen er erop vliegen.

Een wierde is een kunstmatige, door de mens opgevoerde. Gemaakt met kweldersoden en kwelderke om een hut op te bouwen. Op deze wierden tref je ook nu nog boerderijen, borgen, complete wierdedorpen aan. Dergelijke boerderijen werden al gebouwd sinds 500 voor Christus. Je vindt deze wierden terug in het gebied van België tot aan Denemarken, zij het met verschillende benamingen.

Wierdedorpen en borgen

Naarmate de bevolking groeide werden deze wierden met elkaar verbonden en ontstonden er wierdedorpen en borgen. Ook werden er van zijn de dorpen Ezinge, Garnawerd en Nethou. Ook werden er zogenoemde borgen gebouwd, te zien als een Groninger waar er ooit een paar honderd van moesten zijn geweest, maar waarvan er vandaag de dag nog geen 20 van zijn overgebleven in het Groninger landschap.

De gemeente Middag-Humsterland is de enige in Nederland die in 2019 is uitgeroepen tot 'Natuurlijk Landschap'.

LEUKE BEZIENSWAARDIGHEDEN EN PERSOONLIJKE TIPS

MOOIE FOTO'S
EN ACTUELE
INFORMATIE

Winterswijk

tussen boeravijge bossen, hoogveen en kleine dorpjes fladderen libellen en vlinders nabij kronkelende beken. Je begeeft je tussen bolle essen en scholtenboerderijen die eeuwenlang het landschap hebben gevormd tot eijl in de bodem fossielen van miljoenen jaren oud liggen verscholen. *(Foto: waterbouw, Den Heider)*

172

173

VERRIJKT MET WANDEL- EN FIETSROUTES

Landgoed Verwolde

Kleur bekennen
In het zachte groen van Landgoed Verwolde de voorst gemaakte routes worden nog aangevuld met een landelijk dorpsgroene blik. Het voorst wordt aangevuld met het witte van de dorpshuizen, de groene van de bomen en de blauwe van de lucht.

Kasteel Vorden

Het Leest

In het uiterste westen van de provincie Overijssel ligt de gemeente Zuthem in een prachtig groen gebied. Het gebied is het ontdekken van de natuur en de historie van Zuthem. Startpunt Mejerink (Meijerinkpark) in Zuthem. Startpunt wandeling: Boerderij De Berghage (Dienendijk 2a in Zuthem). Volg de gemarkeerde groene-klompe.

De 8 kastelenroute

Deze populaire fietsroute van ongeveer 35 kilometer brengt je langs de acht kastelen van de omgeving. De kastelen zijn Kasteel Hackfort, Den Bramel, De Wildenborch, De Wiense, Het Oosten, De Kieftkamp, Kasteel Vorden en Kasteel Suldero. Je kunt de auto parkeren bij TOP Vorden, deze ligt aan de kastelenroute. De bewegwijzering is vervolgens erg makkelijk, je volgt de paaltjes met gele bordjes met daarop 'achtkastelenroute'.

Hackfort-Enkroute

Een mooie wandeling van 16,5 kilometer, grotendeels over het landgoed Hackfort. Start/stoppunt: Landgoed Hackfort (Baakseweg 8 in Vorden). Vervolgens volg je de gemarkeerde blauwe Enkroute. Deze HFE route (Hackfort-Enkroute) is opgenomen in het Achterhoekse wandelnetwerk. Een uitgebreide beschrijving vind je op www.achterhoek.nl

Meeneroute bij kasteel Ruurlo

Een fine wandeling van 10 kilometer door de omgeving van het kasteeldorp Ruurlo is de zogenoemde Meeneroute. Start/stoppunt: 11 in Ruurlo. Vervolgens volg je de gele bordjes van het Achterhoekse wandelnetwerk.

Borculo, Barchem door het Galgengoor

Tijdens deze herfstocht van 47 kilometer door alles wat het nationale fietsroute door het Zaarn-Veen. Startpunt: Barchem Palace (Hambroekweg 54-55-53-52-51-50-49-48-47). Knooppunten: 83- De Hofdenborch - Kapeelweg - 82-83. De gedetailleerde kaart op www.route.nl

MET LEUKE PLEKKEN OM TE OVERNACHTEN

Een bezoek aan

Kampen

Via de zeer opvallende Stadsbrug met gouden wielen, kom je de oude bruisende Hanze stad Kampen binnen. Vanwege de strategische ligging was Kampen een machtige en welvarende stad aan de Zuidoostelijke waaier van de rivier de IJssel. De welvaart en de rijkdom van Kampen zie je terug in de mooie oude binnenstad. Ga eens langs bij het Stedelijk Museum of bezoek de oude sigarenfabriek De Olifant in de Voorstraat, waar nog steeds duizenden sigaren per jaar worden geproduceerd.

Aan het einde van de 19e eeuw waren er 26 sigarenfabrieken in Kampen en werkten er 1400 mensen in deze industrie. Dat werd gedaan in de fabrieken maar ook thuis; ofwel in opdracht van fabrieken (op stuksprijs) of als zelfstandige. Overigens vaak onder erbarmelijke omstandigheden.

Genemuiden

Genemuiden is de tapijstads van Nederland. Al in de 16e eeuw werden de Genemuidenaren beizen om er matten van te maken. Je tot dan ook veel beizenvelden aan in de IJsseldelta. Voor de 20ste eeuw waren de vloeren van eenvoudige huizen van leem, steen of hout, zonder enige isolatie. Dat was niet alleen koud maar vuil hoogte zich bovendien eenvoudig op. De beizenmatten, veelal eenvoudige rietmatten, boden dan enige uitkomst. De aanwezigheid van een leeuwtapijtmuseum is dan ook niet verwonderlijk (www.tapijtmuseum.nl). Maak een stadswandeling en loop langs de oude petroleumvelden. Ook in de 18e eeuw gebouwd om petroleum op te slaan.

Hasselt

De hanze stad Hasselt staat vol met culturele bezienswaardigheden en rijksmonumenten. Ontdek al wandelend of fietsend de Grote of Sint-Stephanuskerk, het Oude Stadhuis uit 1550, korenmolen De Zwaarte en de IJdoos begraafplaats.

Aan het begin van de 16e eeuw stonden er al kalkovens in Hasselt. Deze werden gebruikt voor de fabricage van schelpkalk dat als bestanddeel van metselspecie en beton belangrijk was. De schelpen werden hiervoor verhit tot 1.000° Celsius waarvoor ook turf werd gebruikt als brandstof. In Hasselt zijn nog twee kalkovens als industrieel monument bewaard gebleven.

Naast wandelen of fietsen door hanze stad Hasselt is het ook erg leuk om vanuit hier het water op te gaan. Vanaf jachthaven de Molenschapen, bij Vogelkijkscherm De Kolken heb je de kans om heel wat watervogels te spotten.

90

Slapen in de omgeving

B&B de Celebroeder

www.decelebroeder.nl ☎ 038 8535674
In het centrum van de Hanze stad Kampen vind je in een 140 jaar oud herenhuis de Celebroeder. Een B&B met 2 (bad)kamers, een gasten zitkamer en sfeervolle badkamer. Uitstekend ontbijt. Welkom!

B&B Borghoeve Hasselt

www.borghoevehasselt.nl ☎ 06 42485486
Borghoeve Hasselt is een B&B in het landelijke stadje Hasselt. Het bestaat uit een kleine privéterij met uitzicht op de weilanden. Volop geniet rust en ruimte!

B&B Klein Vreugderijk

www.kleinvreugderijk.nl ☎ 06 21263970
Gingen in natuurgebied de Vreugderijkerwaard bij de IJssel, op korte afstand van Zwolle. Twee royale appartementen, met woon-, slaap- en badkamer. Daarnaast is er een gemeenschappelijke ruimte met kitchenette.

De Pieper Horizon

www.depieperhorizon.nl ☎ 06 16247285
De Pieper Horizon is een gastenverblijf, bestaande uit 2 appartementen en van alle gemakken voorzien. Inclusief heerlijke wellness-ruimte. Geniet van de rust, ruimte, zeer weidse uitzicht en mooie zonsondergang.

91

**INCLUSIEF GRATIS
MOBIELE APP VOOR
ONDERWEG**

Nederland

VAKANTIE IN EIGEN LAND

Rust & ruimte

Ontdek regio's in Nederland vol rust & ruimte. Complete reisgids met foto's, hoogtepunten, slaapplekken en wandel- & fietsroutes. Inclusief gratis app.

EVEN DOORBLADEREN? GA NAAR WWW.REISREPORT.NL